

DE TAAALKANJERS

WORD EEN LEESKANJER

LEES DE VOLGENDE TEKSTTYPES

een strip- verhaal ☐	een griezel- verhaal ☐	een zoekertje ☐	een informatieve tekst ☐
een e-mail ☐	een mop ☐	een brief ☐	een gedicht ☐
een kranten- artikel ☐	een liedtekst ☐	een stappenplan ☐	een affiche ☐
een interview ☐	een dagboek- fragment ☐	een tongbreker ☐	een weerbericht ☐

**KRUIS DE TEKSTTYPES AAN DIE JE GELEZEN HEBT
VOLLE KAART = VERRASSING**

DE TAALKANJERS

Leerjaar 5 – C-deel
Werkboek

Beste ouders,

Uw kind werkt dit schooljaar met de methode *De Taalkanjers*.

De methode wil de kinderen vooral motiveren om goed te worden in taal en spelling. Dat doet ze niet alleen door de lessen aangenaam in te kleden, maar ook en vooral door de oefenstof zo veel mogelijk op maat van elk kind aan te bieden.

Concreet betekent dat dat uw kind niet alle oefeningen in dit boek zal maken. De juf of meester van uw kind zal aangeven welke oefeningen het best bij het leerproces van uw kind passen. U kunt daarover altijd met de juf of meester in overleg gaan.

Wanneer uw kind de leerstof thuis verwerkt of herhaalt, kunt u als ouder zeker mee ondersteunen en aanmoedigen. Om u daarbij te helpen zijn er instructiefilmpjes ontwikkeld waarmee u uw kind dezelfde ondersteuning kunt bieden als in de klas. Van lessen met het icoontje bij de titel kunt u de instructie samen met uw kind online bekijken. Scan de QR-code met uw tablet of smartphone en bekijk het filmpje.

Met Scoodle Play, het online oefenplatform van *De Taalkanjers*, oefenen de leerlingen de leerstof van de lessen in.

Wij wensen u samen met uw kind een fijne ontdekkingstocht dit schooljaar!

Het team van *De Taalkanjers*

Ontwerp omslag: Studio ZWAM

Ontwerp binnenwerk: Bananas

Opmaak binnenwerk: PPMP Prepress

Tekeningen: 3Link, Ina Hallemans, Jonas Van de Vyver, Sarah Wouters

Illustratieverantwoording:

Fotolia.com: 5second, ALF photo, Coprid, daboost, Daniel Vincek, escapejaja, felix, htpix, Jacob Lund, Jenifoto, Julia Shilova, Julián Rovagnati, Kadmy, Kenjo, LIGHTFIELD STUDIOS, Martin Rettenberger, matka_Wariatka, md3d, misha_ru, Monkey Business, monropic, mozZz, nito, NPD stock, pathdoc, phatthanun, phototromeo, pressmaster, rawintanpin, Rawpixel.com, RTimages, Sébastien Garcia, Shmel, skabarcats, somartin, StefanieBaum, StockPhotoPro, Studio Romantic, Thomas Francois, Tim UR, torook, yuliiaholovchenko, ケイゴ・K

Adobe Stock

Met dank aan Frank Pollet.

NUR 191

© Plantyn nv, België

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever. Uitgeverij Plantyn heeft alle redelijke inspanningen geleverd om de houders van intellectuele rechten op het materiaal dat in dit leermiddel wordt gebruikt, te identificeren, te contacteren en te honoreren. Mocht u ondanks de zorg die daaraan is besteed, van oordeel zijn toch rechten op dit materiaal te kunnen laten gelden, dan kunt u contact opnemen met uitgeverij Plantyn.

ISBN 978-90-301-7337-3

25414/2

D2021/0032/0289

Thema 5

Actie Feest(k)neus

Dit kan ik al!

- Ik kan het communicatieschema toepassen.
- Ik kan de opbouw van een tekst (inleiding – midden – slot) herkennen.

1

De speeches doorgelicht

11

- Vul het schema in.

	speech Valberg	speech Barendonk
zender?	burgemeester	burgemeester
ontvanger?	inwoners van de gemeente	inwoners van de gemeente
boodschap?	beste wensen, terugblik, vooruitblik	beste wensen, terugblik, vooruitblik
bedoeling?	ontspannen – informeren – overtuigen – aanzetten tot actie	ontspannen – informeren – overtuigen – aanzetten tot actie
inhoud?	menselijke zaken – geldzaken	menselijke zaken – geldzaken
opbouw?	inleiding – midden – slot	inleiding – midden – slot
stijl?	openhartig – amusant – ontroerend – betrokken – oppervlakkig	openhartig – amusant – ontroerend – betrokken – oppervlakkig
situatie?	meerdere antwoorden mogelijk, bv. op het dorpsplein	meerdere antwoorden mogelijk, bv. op het dorpsplein
effect?	ik wil hier wonen / ik wil verhuizen	ik wil hier wonen / ik wil verhuizen

2

Brainstormen

9

- Bespreek de volgende vragen in groep.
- Noteer aan de hand van sleutelwoorden wat de inhoud van je speech moet worden.

Welke drie onderdelen moet de speech hebben?

inleiding, midden, slot

Wat moet er in de inleiding, het midden en het slot geschreven worden?

inleiding: begroeting en beste wensen

midden: terugblik en vooruitblik, oproep tot actie

slot: bedanking met een proost

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
VOOR HET SCHRIJVEN	
Ik weet waarover ik ga schrijven.	👍 👍 👍 👍
Ik hou rekening met het teksttype: de speech.	👍 👍 👍 👍
Ik weet wie de ontvanger is.	👍 👍 👍 👍
Ik weet wat mijn schrijfdoel is: overtuigen, informeren en/of aanzetten tot actie/solidariteit.	👍 👍 👍 👍
Ik verzamel verschillende ideeën.	👍 👍 👍 👍
TIJDENS HET SCHRIJVEN	
Ik let op hoe ik schrijf: – Ik schrijf een begin, een midden en een slot.	👍 👍 👍 👍
Ik hou rekening met de ontvanger.	👍 👍 👍 👍
NA HET SCHRIJVEN	
Ik denk na over het feit of mijn boodschap duidelijk en compleet was voor de ontvanger.	👍 👍 👍 👍
Ik denk na of mijn boodschap motiverend en overtuigend genoeg is.	👍 👍 👍 👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde het communicatieschema toepassen op een speech.
- Ik leerde een goede speech schrijven, rekening houdend met de communicatieve situatie.
- Ik leerde de zender van een speech beoordelen op basis van zijn boodschap.

Dit kan ik al!

- Ik kan de betekenis van moeilijke woorden opzoeken in het woordenboek.
- Ik kan de betekenis van een woord afleiden op basis van voorkennis, context en afbeeldingen.

Het woordenboek gebruiken

In het woordenboek

- staan de woorden in alfabetische volgorde;
- zoek je grondwoorden op; Voorbeeld: boeken → **ik zoek:** boek
- zoek je de infinitief van een werkwoord op. Voorbeeld: hij wast af → **ik zoek:** afwassen

Zo zoek je een woord op in het woordenboek

- Duid de **beginletter** van het woord aan.
- Zoek dezelfde beginletter in het woordenboek.
- Open het woordenboek bij die letter.

- Kijk naar de **tweede (derde)** letter van het woord.
- Zoek het **eerste** en het **laatste** woord.
Dat zijn de woorden bovenaan de bladzijde.
Tussen welke twee woorden vind je je woord?
- Lees de betekenis af.

Voorbeeld:

worstelen
Waar vind ik de letter w?

- Vooraan? a-b-c-d-e-f-g-h
- Midden? i-j-k-l-m-n-o-p
- Achteraan? q-r-s-t-u-v-**w**-x-y-z

worstelen
eerste en laatste woord:

woonkamer – **w**reken
worstelen – **e**lkaar beetgrijpen en
proberen op de grond te krijgen

1 Op alfabet

- Rangschik de volgende woorden alfabetisch.
Je mag kleuren gebruiken.

knars – kans – kaars – kansarmoede – kandelaar – kaneel

kaars, kandelaar, kaneel, kans, kansarmoede, knars

2

Een of twee?

- Zoek de betekenis van het woord op in het woordenboek.
Als er meerdere betekenissen zijn, noteer je beide betekenissen.

antwoorden gebaseerd op Junior Van Dale (3de editie)

de bank:

1 [zitmeubel voor meer dan één persoon](#)

2 [instelling die geld beheert en uitleent](#)

het fornuis:

1 [kooktoestel met oven](#)

2 _____ / _____

3

Huis van het Kind

- Lees de tekst.
- Zoek de betekenis van de gekleurde woorden op in het online woordenboek [woorden.org](#).

Huis van het Kind

Het Huis van het Kind is een **initiatief** van Kind en Gezin. Dit agentschap wil actief bijdragen tot het welzijn van jonge kinderen en hun gezinnen. Dat gebeurt door voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is of opgroeit, zo veel mogelijk kansen te **creëren**. In vele gemeenten vind je een Huis van het Kind.

In zo'n 'Huis' kan iedereen terecht die betrokken is bij het **opvoeden** en opgroeien van kinderen. Het is een organisatie die ouders en kinderen helpt met kinderopvang, gezondheidszorg, vrijetijdsaanbod, opvoedingsondersteuning, **workshops** en veel meer. Het Huis van het Kind biedt bijvoorbeeld een uitgebreide **dienstverlening** aan. Dat kan door individuele begeleiding, maar ook door informatiesessies en vormingsavonden, door spel- en ontmoetingsinitiatieven ... In een Huis van het Kind vind je vaak ook een speel-o-theek (of spelotheek). Dat is zoals een bibliotheek, maar dan een waar je geen boeken, maar spellen kunt **ontlenen**. Spelen is voor elk kind op elke leeftijd immers erg belangrijk. Het is niet alleen leuk, maar je kunt al spelend ook veel leren. Kinderen kunnen hiermee hun lichamelijke en sociale **vaardigheid** verhogen. Door te spelen verbeter je ook je **intellectueel** vermogen en je taal. Zo'n speel-o-theek heeft een uitgebreid **aanbod** aan speelgoed. Dat kun je dan thuis uitproberen.

Is er een Huis van het Kind in jouw gemeente? Zoek het maar eens op via de **website**:
www.huizenvanhetkind.be/hk/dehuizen/

- 1 het initiatief: antwoorden gebaseerd op het online woordenboek woorden.org
iemand die een initiatief neemt, begint met iets, waarna anderen volgen
- 2 creëren:
het in elkaar zetten, laten ontstaan
- 3 opvoeden:
iemand verzorgen opdat hij groot wordt
- 4 de workshop:
een cursus die maar een paar uurtjes duurt
- 5 de dienstverlening:
het leveren van een dienst of een pakket van diensten aan een andere partij
- 6 ontlenen:
het lenen van boeken, spelletjes en dvd's bij een instelling zoals een bibliotheek
- 7 de vaardigheid:
hoe goed of snel je iets kunt
- 8 intellect:
je verstand, je denkvermogen
- 9 het aanbod:
wat aangeboden wordt op de markt
- 10 de website:
een verzameling van pagina's met informatie op het internet

Wat met een samenstelling?

Sommige samenstellingen staan niet in het woordenboek. Je moet dat deel van het woord opzoeken dat je niet begrijpt of dat voor verwarring zorgt.

- Markeer in de samenstellingen het woord dat jij gaat opzoeken om de betekenis van de samenstelling te achterhalen.
- Noteer de betekenis van de samenstelling in je eigen woorden.

antwoorden gebaseerd op Junior Van Dale (3de editie)

de kledingstijl: kleding – **stijl**

betekenis: bepaalde soort van kleding die je draagt

---

de filmlocatie: film – **locatie**

betekenis: plaats die gekozen werd om een film op te nemen

---

de kansarmoede: kans – **armoede**

betekenis: gebrek hebben aan kansen in het leven

---

de weesjongen: **wees** – jongen

betekenis: een jongen die beide ouders verloren heeft

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde woorden alfabetisch rangschikken tot op de tweede letter en verder.
- Ik leerde de betekenis van moeilijke woorden in een tekst opzoeken in een woordenboek.

LES 4

Op weekend bij Jonas

Dit kan ik al!

- Ik kan de hoofdgedachte achterhalen in een luisterfragment.
- Ik kan in een luisterfragment rekening houden met wat er niet letterlijk wordt gezegd.
- Ik kan de gespreksregels tijdens een gesprek respecteren.

1 Taalkanjer verhaal: deel 1

- Noteer het antwoord op de W-vragen met een sleutelwoord of kernzin.

WIE? / WAT?

Jonas, Bert, Hajar, Leen, Tsung

WANNEER?

vrijdagnamiddag, speeltijd

WAT?

voetballen, muziekschool,
terrarium schoonmaken,
Chinees Nieuwjaar vieren

WAT gebeurt er?

een gesprek over de
weekendactiviteiten

WAAR?

bankje

2 Taalkanjer verhaal: deel 2

- Noteer het antwoord op de W-vragen en de H-vraag met een sleutelwoord of kernzin.

WIE?

Jonas, Tsung, familie van Tsung

HOE?

Chinees eten, loempia's, familiefeest

WAT?

Chinees Nieuwjaar, traditioneel feest

3 Taalkanjerverhaal: deel 3

- Noteer het antwoord op de W-vragen en de H-vraag met een sleutelwoord of kernzin.

WANNEER?

een dag later = zaterdag

WAT?

opwachten familie van Tsung

WAAROM?

verwelkomen familie Tsung, zichzelf
uitnodigen voor Chinees Nieuwjaar

WIE?

vijf vrienden (Jonas, Bert, Hajar, Leen,
Tsung)

WAAR?

luchthaven

HOE?

spandoek

4 Taalkanjerverhaal: deel 4

- Zoek de drie W-vragen die aan bod komen in dit luisterfragment.
- Noteer het antwoord op de W-vragen met een sleutelwoord of kernzin.

WIE?

directeur, Jonas

WAAROM?

spandoek van Jonas

WAT?

de directeur is boos

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
VOOR HET LUISTEREN	
Ik weet hoe ik ga luisteren.	👍 👍 👍 👍
TIJDENS HET LUISTEREN	
Ik zoek de sleutelwoorden en denk na over de hoofdgedachte.	👍 👍 👍 👍
Ik beantwoord de W-vragen en de H-vraag.	👍 👍 👍 👍
NA HET LUISTEREN	
Ik kan de tekst samenvatten.	👍 👍 👍 👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde een beluisterd verhaal schematiseren aan de hand van de W-vragen en de H-vraag.
- Ik leerde een beluisterd verhaal samenvatten aan de hand van een schema.
- Ik leerde in een kringgesprek opkomen voor mijn mening en argumenten zoeken.

Les 1

1.1

- Lees de speech.
- Zet het cijfer 1 bij de zin waar de inleiding begint, cijfer 2 waar het midden begint, cijfer 3 waar het slot begint.
- Vul het schema aan. Omkring of vul zelf in.

11

18

- 1 Beste mensen van Valberg,
Graag wil ik, namens het gemeentebestuur en mezelf, jullie van harte een gezond en gelukkig Nieuwjaar toewensen.
- 2 Het oude jaar bracht een uitzonderlijk zware hagelstorm, die onze gemeente erg heeft getroffen. Velen onder jullie hebben moeten meemaken hoe het dak van je huis werd weggeblazen, hoe hagelbollen zo groot als een kippenei vensters en auto's vernielden. Het was een nacht om snel te vergeten. En toch, beste mensen, toch hebben jullie aan elkaar getoond dat hulpvaardigheid geen ijdel woord is in Valberg. Iedereen heeft mekaar geholpen om zo goed en zo kwaad het kon, zo veel mogelijk zaken te herstellen. Ik ben er trots op de burgemeester te mogen zijn van zo'n hechte gemeenschap.
Maar het werk is nog niet af. Er zijn inwoners wiens huis nog steeds niet is hersteld, en die ook niet de nodige middelen hebben. Er zijn in Valberg nog altijd kinderen die het moeten doen zonder eigen kamer en van wie het speelgoed verdwenen is door de schade van de storm.
Ik wil, bij het begin van het nieuwe jaar, een warme oproep doen aan iedereen. Signaleer ons waar en wanneer wij als gemeente kunnen helpen. We willen toch allemaal wonen in een gemeente waar iedereen het goed heeft? Daarom hebben we met het gemeentebestuur besloten een inzamelactie te organiseren. Wees solidair en draag je steentje bij! Kun je zelf speelgoed missen, dan is dat van harte welkom. Bedankt alvast!
- 3 Ten slotte stel ik voor dat we nu met z'n allen het glas heffen op de toekomst van Valberg. Van jullie. Van ons. Wij zijn en blijven een gemeente van warme mensen. Op onze gezondheid!

De burgemeester

zender?	<u>burgemeester van Valberg</u>
ontvanger?	<u>inwoners van Valberg</u>
boodschap?	<u>meerdere antwoorden mogelijk, bv. trots op geleverde hulp, oproep tot blijvende hulp</u>
bedoeling?	ontspannen – <u>informer</u> en – <u>overtuig</u> en – <u>aanzetten tot actie</u>
inhoud?	<u>in het belang van anderen</u> – eigen belang
stijl?	<u>openhartig</u> – amusant – <u>ontroerend</u> – <u>betrokken</u> – oppervlakkig
situatie?	<u>meerdere antwoorden mogelijk, bv. bij het begin van het nieuwe jaar</u>
effect?	<u>ik wil meehelpe</u> n / ik wil niet meehelpe

Les 2

2.1

19

- Lees het krantenartikel.
- Zoek de betekenis van de gekleurde woorden op in het woordenboek.

België: **Record** Belgen met leefloon

17/10/2017

Ruim een half miljoen Belgen leven van een **leefloon**. Dat berekende de krant De Standaard. Nooit eerder waren zoveel mensen **afhankelijk** van dat leefloon. Een leefloon is de laagste uitkering van de **overheid**. Velen onder hen zijn van niet-Belgische **afkomst**. Veel van die mensen leven in armoede. Volgens kenners is er dringend een oplossing nodig. Ze vragen om meer **begeleiding** en kansen.

Bron: © Wablieft (nr. 1164, 17/10/2017) – www.wablieft.be

- 1 **het record:** antwoorden gebaseerd op Junior Van Dale (3de editie)
het hoogste, uiterste dat ooit bereikt is
-
- 2 **het leefloon:**
uitkering aan personen die geen inkomen hebben of geen andere uitkering krijgen
-
- 3 **afhankelijk:**
wat door iets bepaald of geregeld wordt
-
- 4 **de overheid:**
personen aan wie het gezag is toevertrouwd door de wet
-
- 5 **de afkomst:**
komaf, afstamming, waar iets of iemand vandaan komt
-
- 6 **de begeleiding:**
begeleiden: adviserend, steunend meewerken
-

- Zoek het woord op in het woordenboek.
- Noteer twee betekenissen van het woord.
- Noteer een zin waarin je het woord gebruikt met de juiste betekenis.

pad: _____ antwoorden gebaseerd op Junior Van Dale (3de editie)

betekenis 1: een smal weggetje _____

zin: bv. Loop steeds op het pad wanneer je in een bos of park gaat wandelen. _____

betekenis 2: een bruin dier dat lijkt op een kikker. Padden hebben bruine bobbels. _____

zin: bv. Na hun winterrust begeven padden zich naar een waterplas in de buurt. _____

bom:

betekenis 1: grote hoeveelheid _____

zin: bv. De koning heeft een bom geld. _____

betekenis 2: projectiel met ontplofbare lading _____

zin: bv. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden veel bommen gedropt. _____

week:

betekenis 1: niet hard = zacht of gevoelig _____

zin: bv. Een vis is een week dier. _____

betekenis 2: periode van zeven dagen _____

zin: bv. Deze week staan er veel spannende dingen te gebeuren. _____

golf:

betekenis 1: het op- en neergaan van water; ook van geluid, licht _____

zin: bv. Aan zee spring ik graag over de golven. _____

betekenis 2: sport waarbij je met een stok een balletje in een kuiltje moet slaan _____

zin: bv. Mijn vriend speelt graag golf. _____

Wist je dat we een woord met meerdere betekenissen een homoniem noemen?

Dit kan ik al!

- Ik kan het onderwerp en de persoonsvorm in een zin herkennen.

Werkwoorden

Het werkwoord

- is een woordsoort die een handeling, een gebeurtenis of een toestand uitdrukt.

De infinitief

- is de vorm van het werkwoord die je in het woordenboek terugvindt.

Voorbeelden: lachen, fietsen, sneeuwen, zijn ...

De persoonsvorm

- is een werkwoord dat van vorm kan veranderen als de persoon verandert.

Voorbeelden:

infinitief	1ste persoon enkelvoud stam	2de persoon enkelvoud stam + t	3de persoon enkelvoud stam + t
drinken	ik drink	jij/je drinkt let op: drink je?	hij/zij/ze drinkt
	1ste persoon meervoud	2de persoon meervoud	3de persoon meervoud
	wij drinken	jullie drinken	zij/ze drinken

- vertelt of de zin in de tegenwoordige tijd (t.t.) of de verleden tijd (v.t.) staat.

tegenwoordige tijd:	verleden tijd:
Het gebeurt nu , het is nog niet voorbij.	Het gebeurde vroeger , het is voorbij.
<u>Vandaag</u> ga ik naar de dansles. Ik speel graag in de tuin.	<u>Gisteren</u> ging ik naar de dansles. <u>Vorige week</u> speelde ik in de tuin.

- Soms verandert het werkwoord van klank in de verleden tijd.

Voorbeelden:

worden → werden

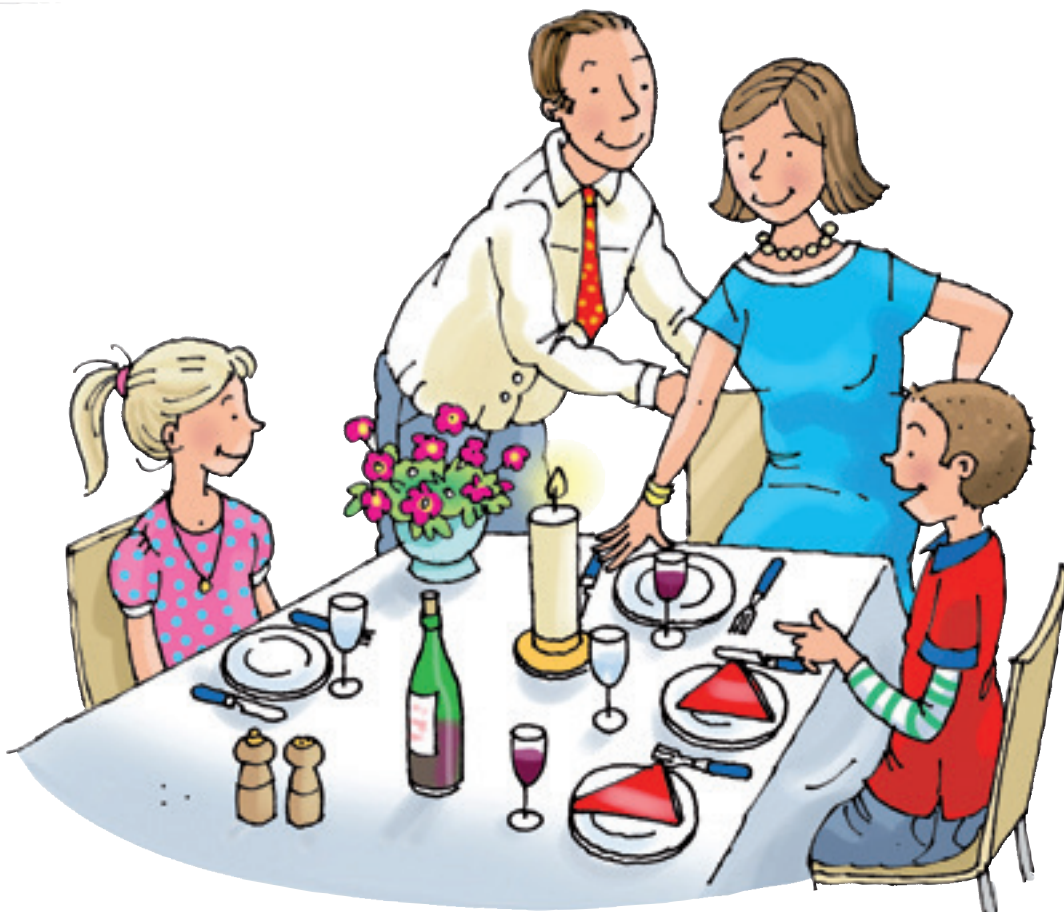
slapen → sliepen

roepen → riepen

- Omkring de persoonsvorm.
- Onderstreep het onderwerp.
- Markeer in welke tijd de zin geschreven is.
- Welke andere woorden in de zin helpen ook om te weten in welke tijd de zin staat? Markeer ze.

- 1 Mama geloofde vorige maand haar oren niet. t.t. v.t.
- 2 De nieuwjaarsreceptie gebeurt nu op papa's werk. t.t. v.t.
- 3 Vroeger vierden wij het feestje gezellig thuis. t.t. v.t.
- 4 Er brandde een kaars in het midden van de tafel. t.t. v.t.
- 5 Ik dronk toen uit de mooiste glazen. t.t. v.t.
- 6 Vandaag vertrekken jullie een beetje zenuwachtig naar de receptie. t.t. v.t.
- 7 We zijn erg benieuwd welke gekke speech papa nu weer zal bedenken. t.t. v.t.
- 8 Jij droomt daar vannacht ook wel van. t.t. v.t.

2

Wie en wanneer?

8

- Omkring de persoonsvorm.
- Onderstreep het onderwerp.
- Markeer om welke persoon het gaat en in welke tijd de zin is geschreven.

1 Jonas, Leen, Bert en Hajar zaten gisteren op de speelplaats op een bankje.

Persoon: 1 2 **3** enk. **mv.**

Tijd: t.t. **v.t.**

2 Het weer was koud, maar zonnig.

Persoon: 1 2 **3** enk. **mv.**

Tijd: t.t. **v.t.**

3 Jij bent nu zeker ook nieuwsgierig naar hun vrije tijd.

Persoon: 1 **2** 3 enk. **mv.**

Tijd: **t.t.** v.t.

4 De klasgenoten van Jonas doen allerlei activiteiten dit weekend.

Persoon: 1 2 **3** enk. **mv.**

Tijd: **t.t.** v.t.

5 Ik heb repetitie in de muziekschool zaterdag.

Persoon: **1** 2 3 enk. **mv.**

Tijd: **t.t.** v.t.

6 Straks poetst Leen het terrarium van haar wandelende takken.

Persoon: 1 2 **3** enk. **mv.**

Tijd: **t.t.** v.t.

7 Vorige week vierden wij Nieuwjaar.

Persoon: **1** 2 3 enk. **mv.**

Tijd: t.t. **v.t.**

8 Verbaasd keken de vrienden elkaar aan.

Persoon: 1 2 **3** enk. **mv.**

Tijd: t.t. **v.t.**

- Lees de tekst.
- Omkring in elke zin de persoonsvorm.
- Onderstreep in elke zin het onderwerp.

Akim wordt wakker: 'Ik kan mijn ogen niet geloven'. Jawel, de kalender bewijst het!
 'Vandaag vier jij feest!', roept zijn zus vanuit de gang. Vlug rent hij naar beneden.
 In de oven zit een heerlijke taart. Papa zingt uit volle borst: 'Lang zal jij leven!
 Akim wipt op zijn stoel van ongeduld voor zijn cadeau.

- In welke tijd is de tekst geschreven? Omkring t.t. v.t.
- Staat het onderwerp in het enkelvoud of in het meervoud? Omkring. enk. mv.
- De onderwerpen werden aangepast. Vul de juiste persoonsvormen in.

Akim en zijn broer worden wakker: 'Wij kunnen onze ogen niet geloven'. Jawel, de kalenders bewijzen het!
 'Vandaag viere jullie feest!', roepen mama en zus vanuit de gang. Vlug rennen ze naar beneden. In de oven zitten heerlijke taarten. Papa en mama zingen uit volle borst: 'Lang zullen jullie leven!' Akim en zijn broer wippen op hun stoel van ongeduld.

4 Van meer naar één

- Markeer in welke tijd de zin staat en om welke persoon het gaat.
- Verander het onderwerp in de zin van meervoud naar enkelvoud, zorg dat de persoon (1, 2 of 3) hetzelfde blijft.
- Pas de persoonsvorm correct aan.

1 Kinderen hebben vaak te veel speelgoed.

Een kind heeft _____ vaak te veel speelgoed.

t.t.	v.t.
1	2 3

2 Thuis vinden wij ook veel dingen die niet meer gebruikt worden.

Thuis vind ik _____ ook veel dingen die niet meer gebruikt worden.

t.t.	v.t.
1	2 3

3 Misschien kunnen jullie er ook nog vinden?

Misschien kun jij _____ er ook nog vinden?

t.t.	v.t.
1	2 3

4 Mijn vrienden deden lang geleden een inzamelactie.

Mijn vriend deed _____ lang geleden een inzamelactie.

t.t.	v.t.
1	2 3

5 Misschien speelden jullie ooit met tweedehands speelgoed?

Misschien speelde jij _____ ooit met tweedehands speelgoed?

t.t.	v.t.
1	2 3

5 Hou de personen en de tijd in de gaten!

- Lees de tekst.

Vroeger speelde ik vloeiend piano. Dat had mijn vader mij geleerd.
Mijn zussen hielden niet van muziek maken. Een van mijn zussen sport veel.
Daar hou ik dan weer niet van. Misschien voetbal jij graag?

- Verander alle onderwerpen van enkelvoud naar meervoud of omgekeerd.
Denk hierbij aan de juiste persoon: eerste persoon enkelvoud moet ook eerste persoon blijven in het meervoud.
- Pas de persoonsvorm aan de nieuwe persoon aan.

Vroeger speelden wij vloeiend piano. Dat hadden onze vaders ons geleerd. _____

Mijn zus hield niet van muziek maken. _____

Mijn zussen sporten veel. Daar houden wij dan weer niet van. _____

Misschien voetballen jullie graag? _____

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde de persoonsvorm correct vervoegen, rekening houdend met het onderwerp.
- Ik leerde de persoonsvorm correct vervoegen, rekening houdend met de tijd waarin de zin geschreven staat.

Les 7

7.1

20

- Omkring de persoonsvorm.
- Onderstreep het onderwerp.
- Markeer om welke persoon het gaat en in welke tijd de zin is geschreven.

1 De directeur wandelde net voorbij op dat moment.

Persoon: 1   2   3   enk.   mv.

Tijd: t.t.   v.t.

2 Ik had graag een extra grote portie loempia's.

Persoon: 1   2   3   enk.   mv.

Tijd: t.t.   v.t.

3 Waarschijnlijk vinden jullie dat bijzonder grappig.

Persoon: 1   2   3   enk.   mv.

Tijd: t.t.   v.t.

4 Wij wilden hen alleen een leuke verwelkoming schenken.

Persoon: 1   2   3   enk.   mv.

Tijd: t.t.   v.t.

5 Natuurlijk krijg ik weer de straf.

Persoon: 1   2   3   enk.   mv.

Tijd: t.t.   v.t.

6 De meisjes zwegen er het hele weekend niet over.

Persoon: 1   2   3   enk.   mv.

Tijd: t.t.   v.t.

7 Jij kent misschien ook wel iemand uit China.

Persoon: 1   2   3   enk.   mv.

Tijd: t.t.   v.t.

- Lees de tekst.
- Omkring in elke zin de persoonsvorm.
- Onderstreep in elke zin het onderwerp.
- In welke tijd is de tekst geschreven? Omkring. (t.t.) v.t.

Ik ben een burgemeester. In ons gemeentehuis werken veel mensen. Wij besturen onze gemeente. Jij kent de burgemeester van jouw dorp waarschijnlijk ook wel. Jouw vrienden wonen misschien in een ander dorp. Daar genieten jullie van de plaatselijke evenementen en activiteiten.

- Pas de persoonsvormen aan. De onderwerpen werden al aangepast.

Wij zijn _____ burgemeesters. In ons gemeentehuis werkt _____ een man. Ik bestuur _____ onze gemeente. Jullie kennen _____ de burgemeester van jullie dorp waarschijnlijk ook wel. Jouw vriend woont _____ misschien in een ander dorp. Daar geniet _____ jij van de plaatselijke evenementen en activiteiten.

Bekijk de foto.

- Verander het onderwerp in de zin van enkelvoud naar meervoud of omgekeerd.
- Pas de persoonsvorm correct aan.
- Markeer in welke tijd de zin staat en om welke persoon het gaat.

1 Met blokken kun je mooie bouwsels maken.

Met blokken kunnen jullie _____ mooie bouwsels maken.

t.t.	v.t.
1	2 3

2 Elke zondag speelden beide ouders met de kinderen.

Elke zondag speelde mama _____ met de kinderen.

t.t.	v.t.
1	2 3

3 Ik bouw graag grote kastelen.

Wij bouwen _____ graag grote kastelen.

t.t.	v.t.
1	2 3

4 In de zomervakantie maakten we een kasteel van zand.

In de zomervakantie maakte ik _____ een kasteel van zand.

t.t.	v.t.
1	2 3

5 Mijn vrienden willen dat ook graag doen.

Mijn vriend wil _____ dat ook graag doen.

t.t.	v.t.
1	2 3

Les 7

7.1

Kijk naar de foto.

20

Lees de tekst.

De kinderen spelen Twister op het grasveld. Je moet erg lenig zijn om dit spel te spelen. Wij kunnen er niet genoeg van krijgen.

- Verander alle onderwerpen van enkelvoud naar meervoud of omgekeerd. Denk hierbij aan de juiste persoon: eerste persoon enkelvoud moet ook eerste persoon blijven in het meervoud.
- Pas de persoonsvormen aan de nieuwe persoon aan.

Het kind speelt Twister op het grasveld.

Jullie moeten erg lenig zijn om dit spel te spelen. Ik kan er niet genoeg van krijgen.

7.2

20

Vul de tekst van de vorige oefening verder aan. Verander de persoonsvormen van tijd.

De kinderen spelen Twister op het grasveld. Je moet erg lenig zijn om dit spel te spelen. Wij kunnen er niet genoeg van krijgen.

De kinderen speelden Twister op het grasveld.

Je moest erg lenig zijn om dit spel te spelen.

Wij konden er niet genoeg van krijgen.

7.3

20

Beantwoord de vragen met een ideale smoes die je zelf verzint. Let erop dat het onderwerp en de persoonsvorm zijn aangepast aan de situatie. meerdere antwoorden mogelijk, bv.

1 Waar was jij zondagochtend om 8 uur?

Ik reed zondagochtend om 8 uur naar de bakker om koffiekoeken te halen.

2 Wat deed de juf zaterdag in de zoo?

De juf bereidde zaterdag een zoektocht voor in de zoo.

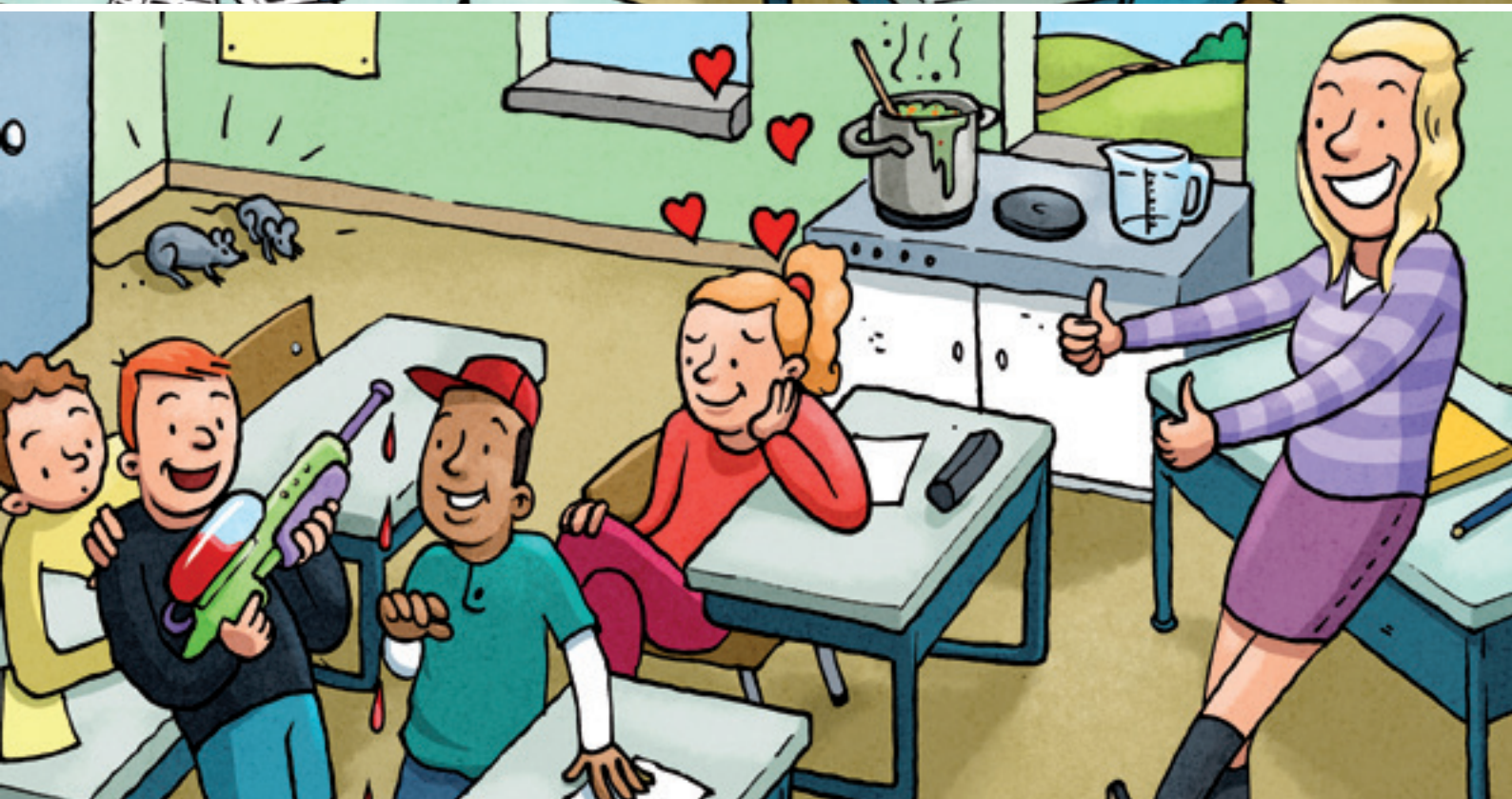
3 Waar gingen tante Christi en Aster woensdagnamiddag heen?

Woensdagnamiddag gingen tante Christi en Aster naar Blankenberge.

Thema 6

Op je gezondheid

Dit kan ik al!

- Ik leerde verwijzrelaties afleiden uit een tekst.

1 Gezonde voeding of toch niet?

- Beantwoord de vragen.

Het Taalkanjerverhaal 'Gezonde voeding of toch niet' is

- fictie
- non-fictie

Dit is een

- informatieve tekst
- ontspannende tekst
- activerende tekst
- overtuigende tekst
- expressieve tekst

- Bekijk de afbeeldingen en lees de eerste zinnen van het Taalkanjerverhaal.
- Voorspel met je eigen woorden waarover de tekst zal gaan.

Ik mag de klassen en de keuken niet overvallen met een supersensationele insectensapsproei-spuit-verstuiver, waardoor het keukenpersoneel, dat hier al meer dan twintig jaar werkt, voor de eerste keer gillend de school uitloopt. Ook niet ter promotie van gezonde voeding!

eigen antwoord

- 10
- Zoek bij elke uitdrukking de passende betekenis. Noteer de letter bij het juiste cijfer.
  - Markeer de sleutelwoorden.
  - Twijfel? Zoek de uitdrukking op in het woordenboek bij het sleutelwoord.

uitdrukking	betekenis
1 er als de kippen bij zijn	A er heel veel zin in hebben
2 het water loopt haar in de mond	B het allerbeste
3 op een bedje van	C niet echt lachen, geforceerd lachen
4 het neusje van de zalm	D op een laagje
5 groen lachen	E er heel snel bij zijn
6 een vinger in de pap hebben	F ergens iets in te zeggen hebben
7 met de mond vol tanden staan	G heel erg schrikken
8 je een hoedje schrikken	H het gaat (weer) goed
9 ergens je tanden in zetten	I niet weten wat je moet zeggen
10 het is koek en ei	J niet snel opgeven

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E	A	D	B	C	F	I	G	J	H

- Lees het eerste fragment.

Ik mag de klassen en de keuken niet overvallen met een supersensationele insectensapsproei-spuit-verstuiver, waardoor het keukenpersoneel, dat hier al meer dan twintig jaar werkt, voor de eerste keer gillend de school uitloopt. Ook niet ter promotie van gezonde voeding!

Ze hadden het in de klas een hele week over voeding gehad. En dan vooral over gezonde
5 voeding!

Hamburgers en andere soorten fastfood kwamen opvallend weinig ter sprake. De jongens hadden daar luidkeels tegen geprotesteerd, maar veel verschil had dat niet gemaakt.

Op donderdagavond, zo vlak voor de bel, kwam het bericht dat de vijfdeklassers de dag erna hun leerstof in de praktijk mochten omzetten. Ze zouden de lunch klaarmaken voor de hele

10 school. Een gezonde lunch uiteraard. Vrij van zo ongeveer alles wat een beetje lekker was!

Volgens Jonas dan! En deze keer hadden zelfs Hajar, Bert en Tsung hem groot gelijk gegeven.

De jongens **waren er als de kippen bij** om voorstellen te doen voor de lunch. Bijvoorbeeld colasoep, gekookte chips in limonade, mayonaise **op een bedje van** ketchup besprenkeld met dauwdruppels van cocktailsaus. Maar alle voorstellen die de jongens deden, werden

15 afgewezen. De jongens vonden het geweldig, maar het mocht allemaal niet!

De ideetjes van de meisjes, Leen op kop, werden uiteraard wel aangenomen. Dat ging dan over wortel- en andere groentetaarten ... (Volgens de jongens het perfecte voorbeeld van kippenvoer!) In bouillon gekookte frietjes van courgette ... (Een schande om iets een friet te noemen als het er in de verste verte niks mee te maken heeft! Alweer volgens de jongens!).

20 **Het water liep** Leen **al in de mond** bij het idee aan een groentetaart. Maar volgens Jonas was zo'n taart '**echt niet te pruimen!**'

- Verklaar de betekenis van de uitdrukkingen uit de tekst met je eigen woorden.

1 De jongens *waren er als de kippen bij* om voorstellen te doen voor de lunch.

eigen antwoord, bv. De jongens waren er heel snel bij om voorstellen te doen voor de lunch.

2 mayonaise *op een bedje van* ketchup

eigen antwoord, bv. mayonaise op een laagje ketchup

3 *Het water liep* Leen *al in de mond* bij het idee aan een groentetaart, maar volgens Jonas was zo'n taart *echt niet te pruimen!*

eigen antwoord, bv. Leen had heel veel zin in een groentetaart, maar Jonas vindt groentetaarten echt niet lekker.

4 Hoe staat het in de tekst?

- Lees het tweede fragment.

En wat wordt het dessert?', vroeg Jonas tussen zijn tanden. 'Het neusje van de zalm: spruitjesijs?' 'Niet eens zo'n slecht idee ...', antwoordde Leen in het voorbijgaan, en ze voegde de suggestie meteen toe aan haar lijstje. De jongens lachten groen, spruitjesgroen om precies te zijn, en gingen daarna wat staan rondlummelen in een hoekje. Als ze geen vinger in de pap konden hebben, dan deden ze maar niet mee.

25 De juf stond even met haar mond vol tanden. 'Met zulke heren kan ik in de keuken niks aanvangen', riep de juf dramatisch. Jonas en zijn vrienden keken even dramatisch terug. Ze wilden die gezonde rommel niet mee helpen

30 klaarmaken!
'Ik weet iets beters voor jullie ...', dat was de juf weer.
'Jullie doen de promotie.'
'De wat?'
'De aankondiging. De bekendmaking zeg maar. Jullie moeten ervoor zorgen dat iedereen weet wat we morgen gaan doen ...'
35 'Maar ...'
'Geen gemaar. Dat is jullie taak! Morgenmiddag weet de hele school dat er een gezonde lunch is ... Je ziet maar hoe je het doet!'
De juf had wel een stuk van haar tong willen bijten. Dat laatste

40 had ze beter niet gezegd. Ze had er dadelijk spijt van.
Zeker toen ze de blik in de ogen van de jongens zag.
'Oké, juf ... Gezegd is gezegd!' Jonas en co staken samenzweerderig hun koppen bij elkaar. 'Nu heb ik me daar toch een geweldig ideeetje', gniffelde Jonas uitdagend.

45 De andere jongens gniffelden even later vrolijk mee, terwijl ze met twinkende blik naar de meisjes keken. Het was inderdaad een leuk idee ...

- Vervang de onderstreepte woorden in de volgende zinnen door een uitdrukking uit de tekst.

1 'Het allerbeste: spruitjesijs?'

het neusje van de zalm: spruitjesijs?

2 De jongens lachten geforceerd en gingen daarna wat staan rondlummelen in een hoekje.

de jongens lachten groen

3 Als ze niets te zeggen hadden, dan deden ze maar niet mee.

als ze geen vinger in de pap konden hebben, dan deden ze maar niet mee

4 De juf wist even niet wat te zeggen.

stond met haar mond vol tanden

■ Lees het laatste fragment.

De volgende ochtend, vlak na de speeltijd, **slopen vier zwarte gemaskerde gedaantes** door de gangen van de school. Ze waren gewapend met fluorescerende pistolen die ze dreigend voor zich
 50 uit hielden, hoewel ze helemaal niemand tegenkwamen. **Een van de gemaskerde bandieten struikelde even**, zijn zwarte legerschoenen waren namelijk zo'n twee en een halve maat te groot. 'Sjijt ...', klonk het verwijtend.

'Kan ik er wat aan doen! Zelfs mijn vader heeft ze niet meer gedragen sinds zijn legertijd, zo'n vijftien jaar geleden. Wees blij dat ik ze aan mijn voeten gekregen heb, de zolen plakten aan elkaar!'

55 Ze kwamen bij de deur van het eerste leerjaar, en zetten zich per twee aan elke kant. Ze knikten kort, als volleerde commandotroepen! Ze draaiden geluidloos de klink naar beneden, duwden zachtjes de deur open en ...

'Halt ... dit is een overval ... Niet bewegen!'

'Hoe? Een overval ... Dit is helemaal geen overval ...'

60 'Precies. Zo had ik dat ook niet begrepen, Jonas. Dit is een promotiestunt!'

'Je mag eigenlijk onze namen niet gebruiken, Tsung... We zijn gemaskerd!'

'Oh ... Sorry ...'

De kinderen van de eerste klas schrokken zich een hoedje. Wel ... in het begin toch. Daarna zagen ze ook wel dat het ging om de jongens uit het vijfde leerjaar, die om de een of andere

65 gekke reden kwamen binnenstormen in rare kleren die in de meeste gevallen te groot waren, en met die gigantisch grote waterpistolen!

'We willen jullie geld niet!', riep Jonas de gemaskerde stoer. 'En zeker niet jullie leven ... We komen jullie alleen maar besproeien ... Met onze supersensationele insectensapsproei-spuit-verstuiver.

Die zit boordevol met het okselsap van wandelende takken. Het stinkt vreselijk en het ziet er niet

70 uit, maar insectensap is wel zeer gezond ... En voedzaam ... dus het is een voorsmaakje van wat je deze middag in de refter te eten kunt krijgen ...'

'Het dessert is trouwens spruitjesijs ...', vulde Bert dramatisch aan.

'Mannen ... VUUR!'

'We zijn eigenlijk geen mannen. We zijn nog jongens, Jonas!'

75 'Goed dan, Tsung. JONGENS! VUUR!'

De jongens spoten de reservoirs van hun pistolen leeg op de kinderen van het eerste leerjaar.

Die konden hun pret niet op, omdat het er niet erg gevaarlijk uitzag en omdat ze allemaal binnen de paar seconden onder het okselsap van wandelende takken zaten, dat er overigens verdacht veel uitzag als tomatensap!

80 Die middag kwamen alle kinderen van de lagere school joelend de refter binnenlopen.

Normaal mocht dat niet, maar het keukenpersoneel was gillend en krijsend de school uit gejaagd, door vier gemaskerde helden, die nu stonden te dansen op de tafels!

'Jonas, ik weet niet hoe je het gedaan hebt, maar

85 ik moet toegeven: jullie promotieactie heeft wel gewerkt', gaf Leen eerlijk toe. Ze keek tevreden naar de rijen kinderen die stonden aan te schuiven en verlekkerd hun bord lieten volscheppen met alleen maar gezonde dingen!

- 90 'Dank je', zei Jonas stoer. 'Als ik ergens mijn tanden in zet, dan ga ik er helemaal voor. Maar eigenlijk komt het allemaal door het okselsap van wandelende takken ...'
 'Dat verdacht veel proeft als gewoon tomatensap', vulde Leen aan, nadat ze haar vinger schoonlikte. 'Gewoon ... gewoon!', riep Jonas verontwaardigd. 'Niks gewoon. Het is met extra basilicum, en een hele hoop andere groene kruiden. Mega gezond allemaal.'
- 95 En hij likte smakelijk van zijn ijsje. 'En weet je Leen ... dat spruitjesijs is eigenlijk best lekker.'
 Leen glimlachte even. Naar hem ... die glimlach was echt alleen voor hem ... En **Jonas smolt van gelukzaligheid helemaal weg**, terwijl dikke druppels spruitjesijs op zijn hand gleden, en daarna verder zijn mouw in ... **Tussen hem en Leen was alles weer koek en ei.**

(Mark Tijsmans)

- Duid aan of de zinnen uit de tekst een letterlijke of figuurlijke betekenis hebben.

tekst	letterlijk	figuurlijk
Vier zwarte gemaskerde gedaantes slopen door de gangen van de school.	×	
Een van de gemaskerde bandieten struikelde even.	×	
De kinderen van de eerste klas schrokken zich een hoedje.		×
De jongens spotten de reservoirs van hun pistolen leeg op de kinderen van het eerste leerjaar.	×	
Jonas smolt van gelukzaligheid helemaal weg.		×
Tussen hem en Leen was alles weer koek en ei.		×

6 Veranderende gevoelens

- Welke gevoelens passen bij de personages?
Kies uit:

fier – benieuwd – teleurgesteld – hoopvol – enthousiast – euforisch – ongerust – ...

- Schrijf ook waarom ze zich zo voelen. meerdere antwoorden mogelijk

In het begin zijn de jongens **teleurgesteld**, omdat hun ideeën niet aanvaard worden.

In het midden zijn de jongens **hoopvol/enthousiast**, omdat ze een promotiecampagne **mogen uitwerken**.

Aan het einde zijn ze **euforisch**, omdat hun opdracht geslaagd is.

In het begin is de juf **enthousiast over de ideeën van de meisjes / teleurgesteld over de inbreng van de jongens**.

In het midden is de juf **benieuwd/ongerust over wat de jongens gaan doen**.

Aan het einde is de juf **fier op het resultaat**.

Zeg het anders

- Lees de uitdrukkingen.
- Schrijf de betekenis met je eigen woorden. Twijfel? Zoek het op.
- Past de zin bij het Taalkanjerverhaal? Omkring.

1 door de zure appel heen bijten

Betekenis: iets onaangenaams doen, iets doen wat je niet leuk vindt

De jongens moesten door de zure appel heen bijten en tegen hun zin nadenken over gezonde voeding.

juist – fout

2 als een kip zonder kop

Betekenis: zonder nadenken, zonder te overleggen

Leen loopt als een kip zonder kop de eetzaal binnen en sproeit tomatensap op het keukenpersoneel.

juist – fout

3 met lange tanden eten

Betekenis: met tegenzin eten

De kinderen begonnen met lange tanden van de gezonde gerechten te eten.

juist – fout

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
VOOR HET LEZEN	
Ik weet waarover ik ga lezen.	
TIJDENS HET LEZEN	
Ik lees ook wat er niet letterlijk staat.	
Ik stel vragen: begrijp ik de tekst? Begrijp ik de sleutelwoorden?	
NA HET LEZEN	
Ik kan vertellen waarover de tekst ging.	
Ik kan vertellen wat ik inhoudelijk van de tekst vind.	

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde dat woorden letterlijk of figuurlijk gebruikt kunnen worden.
- Ik leerde de betekenis van figuurlijk taalgebruik opzoeken of afleiden uit de tekst.
- Ik leerde dat de gevoelens van personages kunnen veranderen in de loop van een verhaal.
- Ik leerde op zoek gaan naar de oorzaak van die veranderingen in de gevoelens.

Dit kan ik al!

- Ik kan de betekenis van spreekwoorden opzoeken in een woordenboek door gebruik te maken van het sleutelwoord.
- Ik kan de betekenis van een woord achterhalen door gebruik te maken van verschillende strategieën.

1 De thematekening goed bekeken?

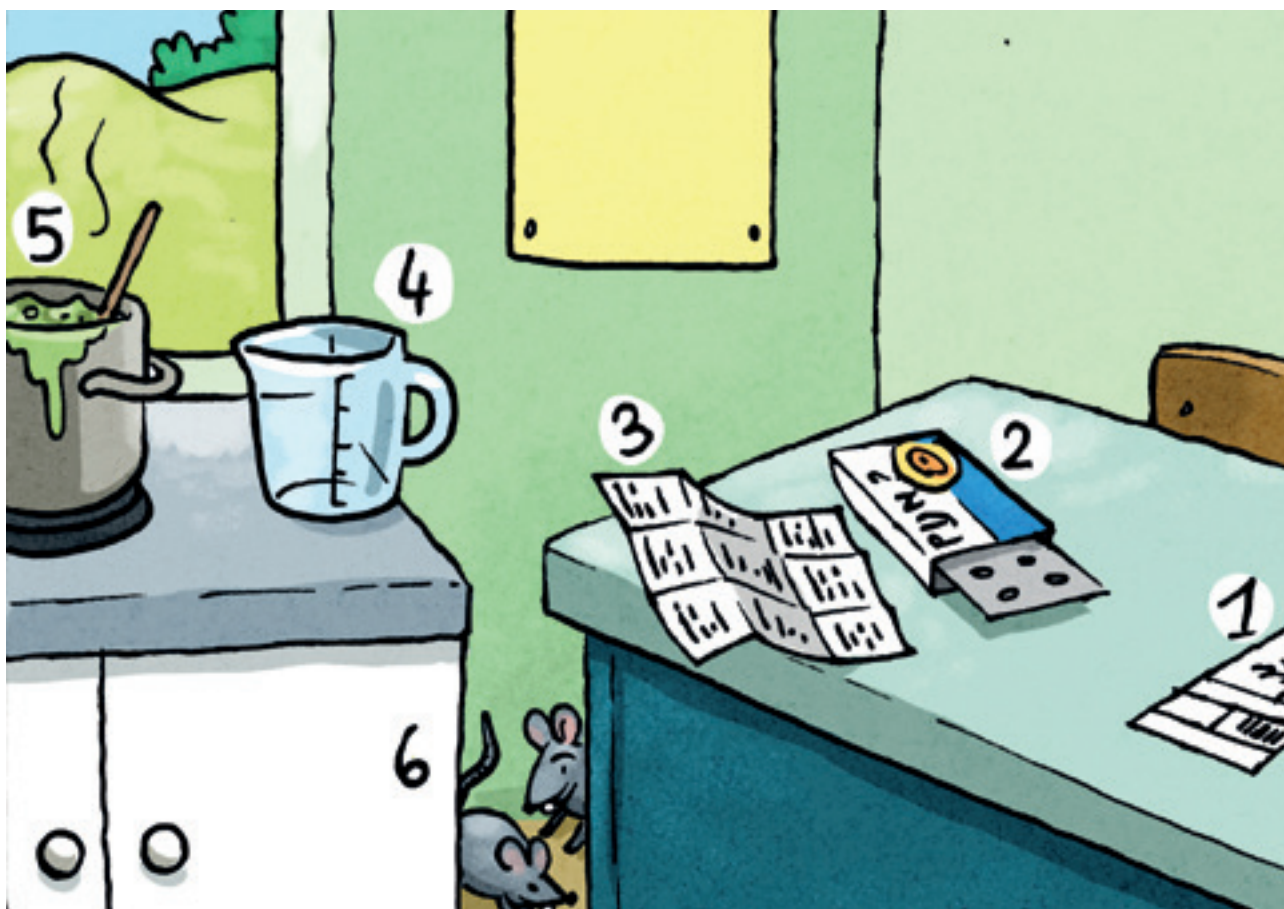
- 5 Kijk goed naar de tekening.
- 5 Noteer het passende woord bij de nummers uit de tekening.
Kies uit:

doseren – het ongedierte – het voorschrift – het afkooksel – de medicatie – de bijsluiter

2 de medicatie

1 het voorschrift

3 de bijsluiter

4 doseren

6 het ongedierte

5 het afkooksel

2 Culinaire avond met slechte afloop?

- Lees de brief van Lennert aan zijn zus Lies.
- Begrijp je de gekleurde woorden?

Dag zus,

Hoe gaat het met jou daar op bosklassen? Hopelijk verloopt alles goed en amuseer je je te pletter! Ik twijfel er niet aan dat jullie enorm veel plezier maken daar.

Hier thuis is het al spannend geweest. Mama hield gisteren een van haar **culinaire** avonden. De vriendinnen kwamen langs om te **kokkerellen** en er werden 'hoogstaande' gerechten klaargemaakt. Ze gebruikten verschillende **ingrediënten** waar ik nog nooit van gehoord had. Weet jij wat kurkuma is?

Een geel kruid dat je haalt uit de wortel van een Indische plant.

Iedereen genoot met volle teugen en er werd hartelijk gelachen.

Maar vanmorgen sloeg de sfeer helemaal om. Mama zag groen van misselijkheid. Er gingen geen vijf minuten voorbij zonder dat ze moest overgeven. We vroegen ons meteen af of er nog andere gasten ziek geworden waren. Misschien lag het aan het voedsel? Of misschien was de **hygiëne** in de keuken niet in orde?

Mama liet uiteindelijk de dokter komen, want het beterde niet. De dokter onderzocht haar en stelde vast dat ze een gewone buikgriep had. Zijn **diagnose** was een opluchting. Hij gaf mama een voorschrift mee voor de apotheker. Ik ben de **medicatie** gaan halen, zodat mama die meteen kon innemen.

Het is nu bijna avond en ze is echt aan de beterhand. Het overgeven is voorbij, maar buikpijn heeft ze nog wel. Dat zal hopelijk voorbij zijn tegen vrijdag, wanneer we jou aan de school komen ophalen.

Vele groetjes van je favoriete broer,

Lennert

- Schrijf de gekleurde woorden één keer over.
- Kruis voor elk woord aan welke strategie je gebruikt om de betekenis te achterhalen.
- Noteer de betekenis met je eigen woorden. **meerdere antwoorden mogelijk**

culinair: culinair

- Ik lees een stukje verder of terug in de tekst.
- Ik kijk naar het woord. Misschien ken ik een stukje van het woord?
- Ik denk na of ik het woord uit een andere taal ken.
- Ik zoek het woord op in het woordenboek of op het internet.

Betekenis: bv. wat de keuken of de kookkunst betreft

kokkerellen: kokkerellen

- Ik lees een stukje verder of terug in de tekst.
- Ik kan een synoniem geven van het woord.
- Ik denk na of ik het woord uit een andere taal ken.
- Ik zoek het woord op in het woordenboek of op het internet.

Betekenis: bv. koken met plezier

ingrediënten: ingrediënten

- Ik ken de betekenis van het woord al.
- Ik lees een stukje verder of terug in de tekst.
- Ik denk na of ik het woord uit een andere taal ken.
- Ik zoek het woord op in het woordenboek of op het internet.

Betekenis: bv. benodigdheden om een gerecht te bereiden

hygiëne: hygiëne

- Ik ken de betekenis van het woord al.
- Ik kan een synoniem geven van het woord.
- Ik denk na of ik het woord uit een andere taal ken.
- Ik zoek het woord op in het woordenboek of op het internet.

Betekenis: bv. netheid / zorgen voor de gezondheid door schoon en proper te zijn

diagnose: diagnose

- Ik ken de betekenis van het woord al.
- Ik lees een stukje verder of terug in de tekst.
- Ik denk na of ik het woord uit een andere taal ken.
- Ik zoek het woord op in het woordenboek of op het internet.

Betekenis: bv. vaststellen welke ziekte iemand heeft nadat die persoon werd onderzocht

3 Verbloemen of niet?

Lennert gebruikt in zijn brief aan Lies ook uitdrukkingen.

- Ga op zoek in de brief naar hoe Lennert de volgende zaken anders verwoordt.
- Noteer de uitdrukking.

Heel veel plezier maken.

[je te pletter amuseren / genieten met volle teugen](#)

gerechten van uitstekende kwaliteit

[hoogstaande gerechten](#)

heel erg misselijk zijn

[groen zijn van misselijkheid](#)

langzaam herstellen van een ziekte

[aan de beterhand zijn](#)

4 Welke uitspraak past bij jou?

- Kruis per woord de uitspraak aan die het best bij je past.

[eigen antwoord](#)

	culinair	kokkerellen	het ingrediënt	de hygiëne	de diagnose
Ik kende de betekenis al.					
Ik zocht de betekenis op.					
Ik vroeg de betekenis aan iemand.					
Ik vind het makkelijk om de betekenis te onthouden.					
Ik vind het moeilijk om de betekenis te onthouden.					
Ik schrijf al zonder fouten.					

5

Kies zelf een woord

- Kijk naar de foto's.
- Welk woord uit deze les past bij de foto? Noteer. Schrijf er indien mogelijk het passende lidwoord bij.

het ongedierte

de hygiëne

doseren

6

In je eigen zinnen

- Maak een zin waarin je de volgende woorden gebruikt. De zin moet zo opgesteld zijn dat de betekenis van het woord duidelijk wordt. **meerdere antwoorden mogelijk, bv.**

kokkerellen

Toen papa stond te kokkerellen, besliste hij dat Jonas de vaat moest doen.

de diagnose

De diagnose van de dokter kwam wel onverwachts.

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde de betekenis van een woord achterhalen.
- Ik leerde kritisch nadenken over de gepaste strategie om de betekenis van een woord te achterhalen.
- Ik leerde dat zinnen mooier gemaakt kunnen worden door zaken te verbloemen.

Dit kan ik al!

- Ik kan binnen het communicatieproces reflecteren op de zender, de bedoeling, het middel en de ontvanger.

1

Je eigen communicatieschema

11

- Denk na over het passende taalgebruik in jouw situatie.
- Bespreek het met je groep.
- Vul het communicatieschema aan volgens jouw situatie. [meerdere antwoorden mogelijk](#)

situatie

---

zender

---

boodschap

---

ontvanger

---

communicatiemiddel

---

effect

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
TIJDENS HET SPREKEN	
Ik let op hoe ik spreek:	👍 👍 👍 👍
– Ik heb een passende lichaamshouding.	
– Ik hou rekening met de situatie waarin ik me bevind.	👍 👍 👍 👍
– Ik gebruik passende taal.	👍 👍 👍 👍
NA HET SPREKEN	
Ik denk na over wat er goed ging en wat er beter kan.	👍 👍 👍 👍
Ik gebruik passende taal wanneer ik feedback geef aan een medeleerling.	👍 👍 👍 👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde het gepaste taalgebruik herkennen en toepassen in specifieke situaties.
- Ik leerde mijn taalgebruik aanpassen aan een specifieke situatie.

Dit kan ik al!

- Ik kan woorden opzoeken in een woordenboek.

Mannelijk, vrouwelijk of onzijdig

Het **genus** van een zelfstandig naamwoord:

- zegt of een zelfstandig naamwoord **mannelijk**, **vrouwelijk** of **onzijdig** is;
- vind je terug in het woordenboek: **(m)**, **(v)**, **(o)**;
- het **lidwoord** wordt bepaald door het genus:
  - woorden met bepaald lidwoord **het** zijn steeds **onzijdig**;
  - woorden met bepaald lidwoord **de** kunnen **mannelijk** of **vrouwelijk** zijn;
- bepaalt welk verwijswoord je gebruikt.

Voorbeelden:

lidwoord + zelfstandig naamwoord	genus	verwijswoord
de groente	vrouwelijk	Zij is gezond.
de wortel	mannelijk	Hij is knapperig.
het voedsel	onzijdig	Het is lekker.

Het genus van een zelfstandig naamwoord bepaalt soms ook de betekenis van het woord.
 de pad (**m**) → het dier   het pad (**o**) → de weg

1 Hij of zij?

- Lees de teksten.
- Omkring in elke tekst het zelfstandig naamwoord waarnaar het verwijswoord verwijst.
- Vul de zinnen onder elke tekst aan met het zelfstandig naamwoord en het correcte lidwoord.
- Omkring het juiste genus.

Beste juf,

Leen is haar **rugzak** met materiaal voor de kookactiviteit op school verloren. Kunt u **hem** misschien met haar gaan zoeken? In de rugzak zat een grote **kookpot**. **Hij** is nog nieuw en het zou fijn zijn, mocht u hem terugvinden. Er zit ook nog een erg scherp **mes** in haar tas. Dat kan gevaarlijk zijn als **het** in de handen van een kleuter terecht komt.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Hem verwijst naar de rugzak.

Hij verwijst naar de kookpot.

Het verwijst naar het mes.

genus

(m) v o
 (m) v o
 m v (o)

Wat is jouw favoriete **groente**? Is **ze** groen of misschien oranje? De lekkerste oranje groente die ik ken, is de **wortel**. **Hij** is knapperig en bevat veel vitamine C. Elke supermarkt heeft een **afdeling** met groenten en fruit. **Haar** plaats in de winkel is enorm belangrijk en moet de klanten echt bekoren.

genus

Ze verwijst naar de groente.

m v o

Hij verwijst naar de wortel.

m v o

Haar verwijst naar de afdeling.

m v o

Zelf mayonaise maken

Ingrediënten

- eieren: 4
- natuurazijn: 1 eetlepel
- lauw water: 1 eetlepel
- scherpe mosterd: 1 eetlepel
- arachideolie (of fijne slaolie): 4 deciliter
- peper
- zout

Bereiding

Doe alleen de eierdooiers in een diepe **mengbeker** en klop ze even los.

Zorg ervoor dat **hij** stevig blijft staan, anders krijg je een vuile boel in je keuken.

Doe er de azijn, het water en de mosterd bij.

Plaats de garde in de pot, daarmee klop je alles los.

Neem de **olie**. Voeg **ze** toe in een dun straaltje. Na enkele seconden zal de mayonaise mooi binden.

Proef en kruid met peper en zout, en roer.

genus

Hij verwijst naar de mengbeker.

m v o

Ze verwijst naar de olie.

m v o

Wist-je-datjes

- ... hoewel het woord *schip* onzijdig is, de verwijswaarden voor *schepen* steeds vrouwelijk zijn? *Schepen* krijgen dan ook vaak een meisjesnaam.
- ... woorden op *-ie*, *-heid*, *-teit*, *-theek*, en *-ing* bijna altijd vrouwelijk zijn?

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde dat zelfstandige naamwoorden mannelijk, vrouwelijk of onzijdig zijn; dat noemen we het genus of het grammaticale geslacht van het woord.
- Ik leerde het genus van zelfstandige naamwoorden opzoeken in het woordenboek.
- Ik leerde welk effect het genus van het zelfstandige naamwoord heeft op de rest van de zin.

Les 2

2.1

- Ken je de woorden uit les 2 nog?
- Kijk naar de foto's.
- Kies een woord uit het kader en schrijf het bij de juiste foto.

het afkooksel – doseren – het voorschrift – kokkerellen – het ongedierte – de hygiëne

de hygiëne

het ongedierte

het afkooksel

doseren

het voorschrift

kokkerellen

2.2

- Lees de tekst.

5

Op zondagavond gaan we vaak met de hele familie **dineren** bij oma en opa. Dat is altijd een heel fijn moment. Oma haalt dan haar mooiste **servies** uit de kast. Haar gerechten zijn altijd om duimen en vingers van af te likken. Deze keer had ze enorm veel aandacht besteed aan het **dessert**: als toetje was er zelfgemaakt ijs met warme chocoladesaus. De gesmolten pure chocolade was **aangelengd** met verse room. Dat was haar manier om de saus te verdunnen. Ze bracht het dessert op een bordje aan tafel. Elk bordje was precies hetzelfde **gedresseerd**. Prachtig! Applaus voor mijn oma! Ze is een echte sterrenchef.

- Wat betekenen de gekleurde woorden? Gebruik de opgegeven strategie.
- Gebruik je kennis van andere talen.

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

dineren:

diner = avondmaaltijd; dineren = een avondmaaltijd eten (van het Franse
woord 'diner' of het Engelse woord 'dinner')

- Geef een synoniem van het woord.

het dessert:

nagerecht, toetje

- Zoek de betekenis in de tekst.

aanlengen:

saus verdunnen door iets (bv. room) toe te voegen

- Kruis zelf je strategie aan.

servies:

- Ik ken het woord.
- Ik ken het woord uit een andere taal.
- Ik ken een synoniem.
- Ik leid het af uit de tekst.
- Ik zoek het op in het woordenboek.

Betekenis: bij elkaar horende schotels, koppen, borden, glazen ...

dresseren:

- Ik ken het woord.
- Ik ken het woord uit een andere taal.
- Ik ken een synoniem.
- Ik leid het af uit de tekst.
- Ik zoek het op in het woordenboek.

Betekenis: gerechten schikken op een bord, een bord mooi maken

2.3

- Hoe staat het in de tekst?

5

Het eten bij oma en opa is altijd heel lekker.

om duimen en vingers van af te likken

- Lees de teksten.
- Omkring in elke tekst het zelfstandig naamwoord waarnaar het verwijswoord verwijst.
- Vul de zinnen onder elke tekst aan met het zelfstandig naamwoord en het correcte lidwoord.
- Omkring het juiste genus.

Beste meester,

Ik wil graag nog iets medelen in verband met het slaapfeest van volgende dinsdag.

Ik hoor dat jullie een gevulde aardappel gaan eten. Wil je hem voor Kato niet bijkruiden met zout a.u.b.? Ze moet van de dokter zo weinig mogelijk zout eten. Als ik thuis soep maak, dan kruid ik ze voor Kato met verse basilicum. Ik zal wat verse kruiden meegeven.

Ik hoop dat het heel leuk wordt voor jullie en de kinderen.

Dank je wel!

Stijn (papa Kato)

- genus**
- Hem** verwijst naar de aardappel. (m) v o
- Ze** verwijst naar de soep. m (v) o
- Het** verwijst naar het slaapfeest. m v (o)

Ik heb heerlijk gegeten in dit restaurant. Het vlees was bijzonder lekker. Het was perfect gegaard, net zoals de bloemkool. De kok had ze overgoten met een heerlijke witte saus.

De rijst paste niet zo goed in dit geheel. Maar hij was goed op smaak gebracht met een vleesbouillon.

- genus**
- Het** verwijst naar het vlees. m v (o)
- Ze** verwijst naar de bloemkool. m (v) o
- Hij** verwijst naar de rijst. (m) v o

- Lees het recept. Enkele zelfstandige naamwoorden zijn in kleur.
- Omkring in de tekst een verwijswoord dat het gekleurde woord vervangt.

- Vul de zinnen aan met het correcte verwijswoord.
- Omkring het juiste genus.

Ze _____ verwijst naar de boter.

Hij _____ verwijst naar een lepel.

Het _____ verwijst naar het mengsel.

Ze _____ verwijst naar de saus.

genus

m v o

m v o

m v o

m v o

Les 2

2.1

5

- Lees de tekst.
- Vul de zinnen aan met woorden uit het woordkader.
Kies uit:

dineren – blancheren – servies – degusteren – aanlengen – dresseren – dessert

Op zondagavond gaan we vaak met de hele familie dineren bij oma en opa. Dat is altijd een heel fijn moment. Oma haalt dan haar mooiste servies uit de kast. Haar gerechten zijn altijd om duimen en vingers van af te likken. Deze keer had ze enorm veel aandacht besteed aan het dessert: zelfgemaakt ijs met warme chocoladesaus. De gesmolten pure chocolade was aangelengd met verse room. Dat was haar manier om de saus te verdunnen. Ze bracht het dessert op een bordje aan tafel. Elk bordje was precies hetzelfde gedresseerd. Prachtig! Applaus voor mijn oma! Ze is een echte sterrenchef!

- Wat betekenen de ingevulde woorden?
- Kruis de strategie aan die jij gebruikt om de betekenis van het vetgedrukte woord te vinden.
- Noteer de betekenis in je eigen woorden. **meerdere antwoorden mogelijk, bv.**

dineren:

- Ik ken het woord.
- Ik ken het woord uit een andere taal.
- Ik ken een synoniem.
- Ik leid het af uit de tekst.
- Ik zoek het op in het woordenboek.

Betekenis: diner = avondmaaltijd; dineren = een avondmaaltijd eten

servies:

- Ik ken het woord.
- Ik ken het woord uit een andere taal.
- Ik ken een synoniem.
- Ik leid het af uit de tekst.
- Ik zoek het op in het woordenboek.

Betekenis: bij elkaar horende schotels, koppen, borden, glazen ...

dessert:

- Ik ken het woord.
- Ik ken het woord uit een andere taal.
- Ik ken een synoniem.
- Ik leid het af uit de tekst.
- Ik zoek het op in het woordenboek.

Betekenis: nagerecht, toetje

aanlengen:

- Ik ken het woord.
- Ik ken het woord uit een andere taal.
- Ik ken een synoniem.
- Ik leid het af uit de tekst.
- Ik zoek het op in het woordenboek.

Betekenis: saus verdunnen door iets/room toe te voegen

dresseren:

- Ik ken het woord.
- Ik ken het woord uit een andere taal.
- Ik ken een synoniem.
- Ik leid het af uit de tekst.
- Ik zoek het op in het woordenboek.

Betekenis: gerechten schikken op een bord, een bord mooi maken

2.2

Ken je de woorden uit les 2 nog?

- Kies twee woorden uit het kader.
  - Gebruik het woord in een goede zin. De zin moet zo opgesteld zijn dat de betekenis van het woord duidelijk wordt.
- Kies uit:

ongedierte – hygiëne – afkooksel – culinair

eigen antwoord, bv. Omdat mijn mama hygiëne zo belangrijk vindt, moeten wij
altijd onze handen wassen voor we aan tafel gaan.

Bv. Een afkooksel van brandnetels is bijzonder goed voor je gezondheid.

Bv. Als gevolg van het ongedierte dat in de keuken liep, werd het restaurant gesloten.

Bv. Gisteren hebben we superlekker gegeten bij tante Lies; het was een echt
culinair hoogstandje.

2.3

Wat betekent deze uitdrukking?

14

Haar gerechten zijn altijd om duimen en vingers van af te likken.

Haar gerechten zijn altijd heel lekker.

- Waarom staat er in de tekst 'Ze is een echte sterrenchef'?
- Waar komt de vergelijking vandaan?

Bv. Ze kan bijzonder goed koken. Een kok die heel goed kan koken, krijgt sterren toegewezen.

Les 4

4.1

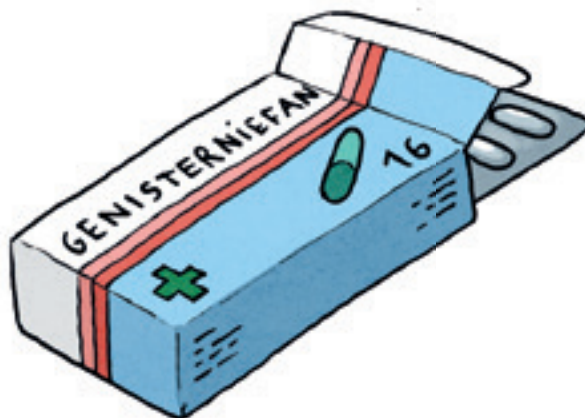
Wat zegt je taalgevoel?

- Maak in je hoofd een zin met het woord. Vervang het door een verwijswoord.
- Noteer de zelfstandige naamwoorden in de juiste kolom.
Gebruik indien nodig een woordenboek of het internet.

13

Tip!

Woorden op *-ie*, *-heid*, *-teit*, *-theek*, en *-ing* zijn bijna altijd vrouwelijk.

brood – vlees – wortel – smeerkaas – diagnose – bijsluiter – ongedierte – medicatie – lepel – apotheek – kwaliteit – vuiligheid – mengbeker – vakantie – wandeling

het-woorden	de-woorden	
onzijdig	mannelijk	vrouwelijk
brood	wortel	diagnose
vlees	smeerkaas	medicatie
ongedierte	bijsluiter	apotheek
	lepel	kwaliteit
	mengbeker	vuiligheid
		vakantie
		wandeling

4.2

13

- Kies uit elke kolom van de vorige oefening één zelfstandig naamwoord.
- Maak een zin waarin je het woord gebruikt.
- Schrijf een vervolgzin waarin je het woord vervangt door een verwijswoord (het, hij, zij, hem, haar).

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

Bv. De vakantie zat vol fijne verrassingen. Zij is om nooit te vergeten.

het-woord: onzijdig

Mijn mama heeft het brood zelf gebakken. Ik vind het heel lekker.

de-woord: mannelijk

Ik heb de bijsluiter helemaal gelezen. Ik kon hem alleen niet terug in het doosje krijgen.

de-woord: vrouwelijk

Wij maakten een lange wandeling. Ze was bijzonder vermoeiend.

Dit kan ik al!

- Ik kan de betekenis van woorden achterhalen door gebruik te maken van verschillende strategieën.

1 Waar komt het vandaan?

- Lees de zinnen met leenwoorden.
- Uit welke taal is het vetgedrukte leenwoord afkomstig?
- Noteer het cijfer van de zin bij de juiste vlag.

- Traditioneel eet je **sushi** met stokjes.
- Chocolade smelt je het best **au bain-marie**, anders verbrandt hij.
- De **steak** werd geserveerd met verse frietjes.
- Vanillesaus mag niet ontbreken bij een **apfelstrudel**.
- Tofu** is al 2000 jaar een bekende vleesvervanger in Azië.
- Couscous** is grof gemalen tarwe, afkomstig uit Noord-Afrika.
- De pastasoort **tortellini** kun je herkennen aan zijn ringvorm.
- Wist je dat saffraan zorgt voor de gele kleur van de rijst in **paella**?

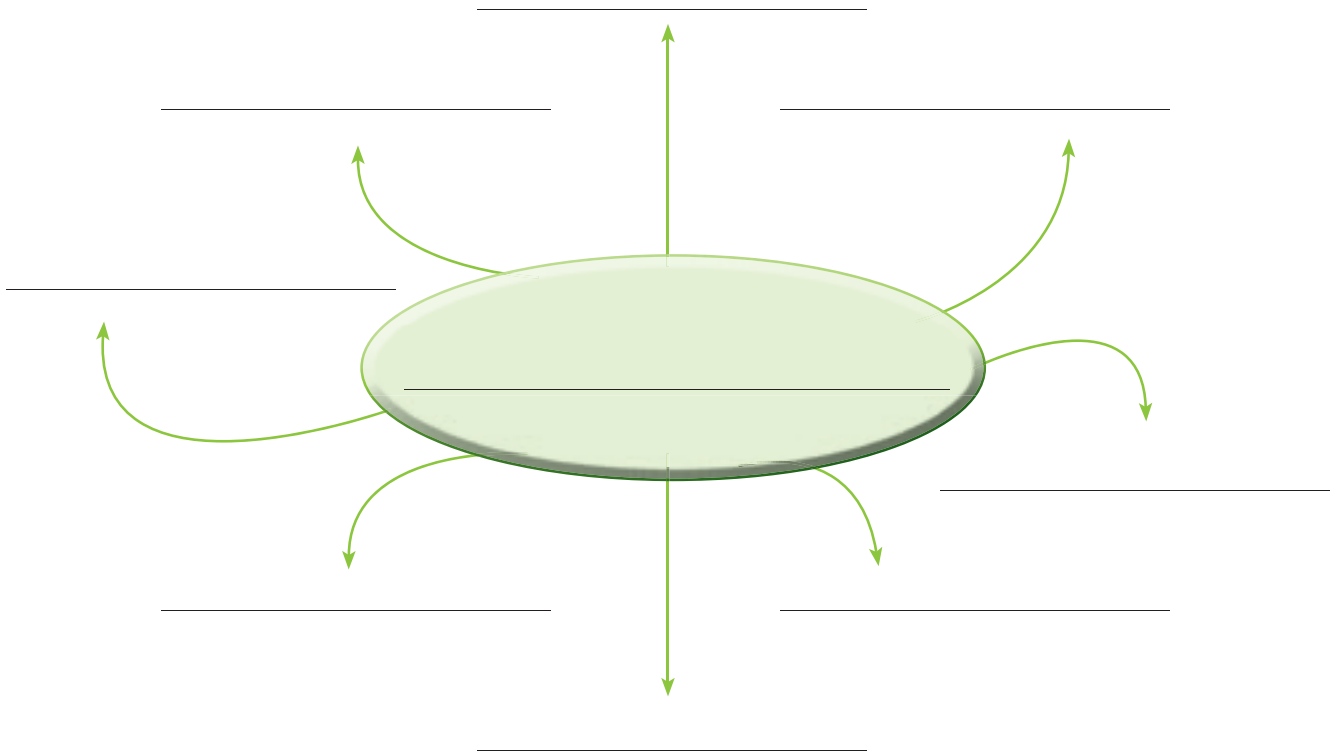
escargots bonbon Frankrijk	berlinerbol brezel Duitsland	spaghetti macaroni Italië	yakitori sashimi Japan
croissant ratatouille 2 _____	glühwein schnitzel 4 _____	panini tiramisu 7 _____	panko miso 1 _____
calamares gazpacho Spanje	munthtee harissa Marokko	cake fish & chips Verenigd Koninkrijk	foeyonghai China
gamba tortilla 8 _____	ras el hanout tajine 6 _____	pudding Irish coffee 3 _____	bami noedels 5 _____

Tip!

Zoek op het internet de betekenis van de leenwoorden bij de vlaggen.
Misschien ontdek je wel een lekker recept?

2 Ideeën voor mijn beeldgedicht

- Noteer de leenwoorden die je wil gebruiken in de woordspin.
- Welke andere woorden passen bij dit leenwoord? Noteer.
- Selecteer je beste ideeën. Maak er een leuk beeldgedicht mee! [eigen antwoord](#)

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
VOOR HET SCHRIJVEN	
Ik houd rekening met het teksttype: een beeldgedicht.	👍 👍 👍 👍
Ik verzamel verschillende ideeën.	👍 👍 👍 👍
Ik kies hoe ik mijn tekst wil voorstellen.	👍 👍 👍 👍
TIJDENS HET SCHRIJVEN	
Ik let op hoe ik schrijf:	👍 👍 👍 👍
– Ik schrijf met passende woorden.	👍 👍 👍 👍
– Ik verzorg de lay-out.	👍 👍 👍 👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde leenwoorden onderzoeken en gebruiken bij het schrijven van een gedicht.
- Ik leerde mij expressief uiten door een gedicht te schrijven en beeldende elementen gebruiken om mijn boodschap te ondersteunen.

Dit kan ik al!

- Ik kan zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden en lidwoorden correct gebruiken in een zin.

1

Welke smaak wil je?

7

Chef Tzitweermee moet dringend wat doen aan zijn menukaart. Hij wil er graag wat meer informatie op. Bij elk gerecht schreef hij zelf al een extra kenmerk.

- Vul de kaart aan met de twee andere trappen van vergelijking.

VOORGERECHTEN

Duo van kaaskroketjes

Keuze uit: **zachte** kaas, kaas die nog **zachter** is, de **zachtste** kaas

Scampi in lookbōter

Keuze uit: **pittig** van smaak, nog **pittiger** _____,
het **pittigst** _____

HOOFDGERECHTEN

Gegratineerd vispannetje met aardappelpuree

De vis zal **gaar** zijn. De worteltjes nog **gaarder** _____
en de aardappelen het **gaarst** _____.

Filet pur met koude groenten en frietjes

De frietjes zijn gefrituurd en niet **rauw**,
de binnenkant van de filet-pur kan **rauw** _____ zijn (bleu of saignant).
De groentjes zijn het **rauwst** _____.

IJSDESSERTEN

Coupe met zure snoepjes (speciaal voor durvers!)

Keuze uit: **zuur** van smaak, nog **zuurder** _____,
het **zuurst** _____

Coupe bananasplit

Keuze uit: **dikke** chocoladesaus, chocoladesaus die nog **dikker** _____ is,
de **dikste** _____ chocoladesaus

Een journalist van de lokale radio komt **een interview** afnemen met chef Tzitweermee ter gelegenheid van de heropening van zijn restaurant. Maak de antwoorden van de chef boeiender zodat hij de luisteraars kan overtuigen om bij hem te komen eten.

- Verzin een originele naam voor het restaurant.
- Vul de trappen van vergelijking in. Het grondwoord is gegeven.

JOURNALIST Restaurant bv. Datlekkeris _____ opent zijn deuren weer. Wat mogen we verwachten?

CHEF
(vers) In ons restaurant is alles vers _____. Veel verser _____ dan vroeger, aangezien we nu levering van de boer aan huis krijgen. Ja, onze groenten zijn absoluut het verst/meest vers _____.

JOURNALIST Dat belooft veel goeds. Vroeger was dat een pak minder. Er kwamen klachten over bedorven groenten en vervallen vlees.

CHEF
(mals) We hebben geleerd uit onze fouten. Ons vlees is malser _____ dan van de concurrentie. Zeker onze filet pur. Die is het malst _____. Je glijdt er met je mes doorheen alsof het boter is. Zo mals _____ is het vlees.

JOURNALIST Dat wil ik graag geloven. Hebben jullie ook gerechten voor vegetariërs? Dat ontbrak vroeger toch op de kaart.

CHEF
(graag) Uiteraard hebben we ook daarin geïnvesteerd. Mensen die liever/grraag _____ gerechten eten zonder vlees, kunnen zeker bij ons terecht. Het liefst _____ hebben we dat ze dit bij de reservering laten weten. Dan voorzien we voor hen graag _____ in wat vleesvervangende producten.

JOURNALIST Daar zullen ze erg blij om zijn. Welke gerechten zou u zelf willen aanprijzen aan mogelijke klanten?

CHEF
(lekker) Dat is een moeilijke vraag. Al onze gerechten zijn echt lekker _____. Als ik echt iets moet kiezen, dan zijn het onze huisgemaakte frietjes. Die zijn het lekkerst _____ van alle frietjes die ik ooit gegeten heb. Veel lekkerder _____ dan van de frituur.

JOURNALIST Die wil ik dan zelf ook wel eens komen testen. Hartelijk dank voor dit interview en veel succes met uw restaurant!

3 Overtuig de lezers

Een bezoeker aan het nieuwe restaurant van chef Tzitweermee schrijft een recensie op de Facebookpagina van het restaurant. Maak zijn tekst boeiender zodat hij de lezers zeker kan overtuigen om naar het restaurant te gaan.

■ Vul telkens de drie trappen van vergelijking in. Het grondwoord is gegeven.

gezellig We hebben weer heerlijk genoten in dit gezellige restaurant.
Gezelliger dan dit ga je in deze provincie niet vinden.
Het gezelligst vind ik de aparte coupés waarin we zaten.
Het restaurant lijkt op een oude treinwagon.

veel Er zijn veel tussenschotten geplaatst, waardoor elke tafel in een apart hokje lijkt te staan. Wat me nog het meest verwondert, is hoe weinig je hoort van de gesprekken aan de andere tafels. Je hebt daardoor echt veel/meer privacy.

modern De keuken ziet er totaal anders uit. Die mag je erg modern noemen. Ze maken gebruik van de modernste toestellen die er op de markt zijn. Modernier dan de toestellen in je eigen keuken.

goed Over het eten heb ik ook alleen maar goede woorden. De kwaliteit is echt beter dan vroeger. De filet pur met huisgemaakte frietjes en rauwe groenten vind ik het best!

duur De prijzen op de kaart zijn zeker niet duurder dan in andere eetgelegenheden. Het duurste gerecht is een vissoort waarvan de prijs afhankelijk is van de vangst en het seizoen. Daarbovenop is duur een vaag begrip. Het hangt er maar net van af hoeveel je als consument zelf wil betalen.

weinig Als ik één minpuntje moet meegeven, dan is het de parking. Er zijn weinig parkeerplaatsen. Nog vier minder dan vroeger. Maar laat dat nu het minst van je zorgen zijn. Na een overheerlijke maaltijd kan een korte wandeling naar de wagen nog even deugd doen.

4

Goed, beter, best

- Maak telkens een zin met de trappen van vergelijking van deze bijvoeglijke naamwoorden:

goed – lekker – zacht – gezellig – snel

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

Ik ben goed in atletiek. Mijn zus is beter in zwemmen en mijn vader is het best in wielrennen.

Spaghetti is lekker, maar frietjes zijn nog lekkerder. Roomijs vind ik het lekkerst.

Mijn deken is zacht. De huid van mijn babybroertje is zachter. De wangen van oma zijn het zachtst.

Lezen bij het haardvuur is gezellig. Samen met het gezin televisie kijken is gezelliger.

Het gezelligst is een gezelschapsspel spelen met mijn vrienden.

Een haas is snel. De wapiti is sneller. Het jachtluipaard is het snelst.

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde een bijvoeglijk naamwoord gebruiken om meer betekenis te geven aan de zin.
- Ik leerde de trappen van vergelijking gebruiken om een boodschap te vergelijken of een boodschap te versterken.

Dit kan ik al!

- Ik kan bijvoeglijke naamwoorden correct gebruiken, rekening houdend met de trappen van vergelijking.
- Ik kan een duidelijk stappenplan maken door gebruik te maken van bevelzinnen.
- Ik kan een tekst beoordelen op vorm en lay-out.

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
TIJDENS HET SCHRIJVEN	
Ik let op hoe ik schrijf:	👍 👍 👍 👍
– Ik schrijf verzorgd.	👍 👍 👍 👍
– Ik schrijf zonder fouten.	👍 👍 👍 👍
– Ik schrijf in zinnen: ik gebruik bevelzinnen (instructie).	👍 👍 👍 👍
– Ik schrijf met passende woorden: bijvoeglijke naamwoorden in de overtreffende trap.	👍 👍 👍 👍
– Ik gebruik hoofdletters en leestekens.	👍 👍 👍 👍
NA HET SCHRIJVEN	
Ik denk na over wat er goed ging en wat er beter kan.	👍 👍 👍 👍
Ik denk na of mijn boodschap duidelijk was voor de ontvanger.	👍 👍 👍 👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde de tekstkenmerken van een recept onderzoeken met behulp van het communicatieschema.
- Ik leerde een recept schrijven, rekening houdend met de schrijfstijl, de lay-out en de vormkenmerken van een recept.

Les 6

6.1

5

- Lees de zinnen en omring het leenwoord.
- Gebruik een van de strategieën om de betekenis van het leenwoord te vinden.
- Noteer de betekenis van het leenwoord.
Je mag het woordenboek gebruiken.

1 De kok sneed met zijn **demi-chef** de groenten heel fijn.

Betekenis: een keukenmes om groenten fijn te snijden

2 Als **hors-d'oeuvre** aten we meloen met ham, tomaat-garnaal en gevulde eieren.

Betekenis: voorgerecht dat uit allerlei koude gerechtjes bestaat

3 Oma bereidde 's namiddags haar **mise-en-place** voor, zo verloor ze minder tijd tijdens het koken.

Betekenis: voorbereidingen in de keuken van een maaltijd

4 In de keuken gaf de **chef** duidelijke **instructies** aan zijn personeel.

Betekenis: de leidinggevende kok in de keuken van een restaurant

Betekenis: een aanwijzing hoe je iets moet doen

5 Om de Marokkaanse groenteschotel te kruiden gebruikte papa **ras el hanout**.

Betekenis: Marokkaanse kruidenmengeling

6.2

5

- Lees de zinnen.
- Zoek de betekenis van het vetgedrukte leenwoord aan de hand van een van de strategieën.
- Noteer het nummer van de zin bij de juiste prent.

1 De **aubergine** is een donkerpaarse vrucht die je als groente eet.

2 Skiërs drinken vaak een **glühwein** om op te warmen na een dagje sneeuwpret.

3 Wist je dat het Italiaanse woord '**panini**' gewoon 'broodjes' betekent, en eigenlijk niets te maken heeft met zijn croque-monsieurneefje?

4 Wanneer je in Amerika een **hotdog** bestelt, krijg je gelukkig geen hondenworst tussen je broodje.

5 De Japanse chef rolde de garnalen in wat **panko** om ze lekker knapperig te maken.

7.1

7

- Kijk naar de foto.
- Vul de trappen van vergelijking aan.

eerste trap	tweede trap	derde trap
gezond	gezonder _____	gezondst _____
grappig _____	grappiger _____	grappigst
veel	meer _____	meest _____
warm _____	warmer	warmst _____
zonnig _____	zonniger	zonnigst _____

Maak een zin met de tweede trap. meerdere antwoorden mogelijk, bv.
 Ik probeer echt erop te letten dat ik gezonder eet en veel water drink. _____

Maak een zin met de derde trap.
 In Spanje is het momenteel het warmst. _____

7.2

7

- Kijk naar de foto's.
- Kies uit het kader een bijvoeglijk naamwoord dat past bij de foto.
- Noteer de drie trappen van vergelijking.

veel – rot – schattig – vuil

<u>schattig</u>	<u>veel</u>	<u>vuil</u>	<u>rot</u>
<u>schattiger</u>	<u>meer</u>	<u>vuiler</u>	<u>rotter</u>
<u>schattigst</u>	<u>meest</u>	<u>vuilst</u>	<u>rotst</u>

7.3

7

- Lees de reacties van de klanten op de website van restaurant Komsikomsa.
- Het grondwoord is gegeven. Vul de juiste trappen van vergelijking in.

aangenaam De ontvangst was niet aangenaam . Je kunt mensen toch wel aangenamer ontvangen dan dat!
Het aangenaamst van de hele avond was onze terugrit naar huis. 😡

koud We kregen bij het binnenkomen een kom koude soep. Dat kan soms smaken, maar in dit geval deed het dat niet. Ze was kouder dan het koudste punt op de Noordpool. 🐼

ouderwets De inrichting van het restaurant was nog ouderwets dan bij mijn oma thuis. Zij houdt van ouderwetse meubelen. Het ouderwetst/meest ouderwets van alles was de kroonluchter uit de vorige eeuw. Dat is toch niet meer van deze tijd. 🙄

proper

Mag het ook eens een positieve reactie zijn? Ik vond het restaurant op zich wel **proper**_____. De toiletten waren ook duidelijk **properder**_____ dan vroeger. De keuken was het **properst**_____. Dus 10/10 voor de hygiëne. 👍

pikant

Daar ben ik het helemaal mee eens. En wij waren zeer tevreden over onze maaltijd. Ik vroeg om een **pikant**_____ gerecht. Daar hielden ze zeker rekening mee. Mijn scampi's waren **pikanter**_____ dan die van mijn vrouw. Die van onze buurman waren duidelijk het **pikantst**_____, want hij kreeg er gratis een fles water bij. 🔥

goed

Het stoofvlees was echt **goed**_____ klaargemaakt. Mijn moeder kan dat natuurlijk wel **beter**_____. Uiteraard blijft die van mijn oma het **best**_____. 🧐

Les 6

6.1

5

- Lees de tekst en omring de leenwoorden.
- Gebruik de verschillende strategieën om de betekenis van het leenwoord te vinden.
- Noteer de betekenis van de leenwoorden.

Jonas en Leen krijgen na het kookproject op school de eer om de middagmaaltijd te verzorgen. Terwijl Leen zich als een echte **chef** in de keuken waant, gaat Jonas aan de slag met zijn **demi-chef** om de groenten fijn te snijden. Leen plaatst alvast een pan met water op het vuur om de **bami** in te koken. De deegwaren hoeven maar kort te garen dus een keukenwekker is zeker noodzakelijk. Ten slotte bakt Jonas het vlees **à point** en giet hij de **jus** bij de groentemengeling. Om het gezonde gerechtje af te werken, raspt Leen wat verse gember over de noedels. Alle kinderen van de school watertanden al bij het ruiken van zoveel lekkers!

leenwoord: **chef** _____

betekenis: **de leidinggevende kok in de keuken** _____

leenwoord: **demi-chef** _____

betekenis: **een keukenmes om groenten fijn te snijden** _____

leenwoord: **bami** _____

betekenis: **Chinese deegwaren** _____

leenwoord: **à point** _____

betekenis: **net gaar** _____

leenwoord: **jus** _____

betekenis: **vocht of sap uit het vlees na het bakken** _____

6.2

- Lees de leenwoorden en bekijk de bijpassende foto.
- Maak een zin met het leenwoord zodat de betekenis duidelijk wordt.
- Zoek meer informatie over de gerechten op het internet.

meerdere antwoorden mogelijk, bv. **schnitzel**

Een schnitzel is een dun stuk gepaneerd vlees. _____

yakitori

Kleine kipbrochettes heten in Japan yakitori. _____

falafel

Een falafel is een vegetarisch groenteballetje. _____

tapas

In Spanje bestellen we als aperitiefhapje vaak tapas. _____

tiramisu

Een dessert gemaakt met koekjes, room en cacao heet tiramisu. _____

7.1

7

Chef Tzitweermee heeft de smaak helemaal te pakken. De menukaart voor het weekend krijgt nog wat extra opfleuring. Eén trap van vergelijking vulde hij al in.

■ Vul aan met de twee andere trappen van vergelijking.

SALADES

Tomaat & Mozzarella – Salade Kip – Brie & Parma – Surf en Turf – Scampi Caramel

Al onze salades worden geserveerd met **bruin** _____ brood. Het ene brood is al **bruiner** _____ dan het andere. Het **bruinst** van allemaal is het voltarwebrood. Je voelt je meteen zo gezond als een vis, als je daarvan hebt geproefd.

SOEPEN

Soep van de dag – Vissoep – Consommé van ossenstaart

Wenst u uw soep graag **helder**? Kies voor de consommé, die is het **helderst** _____.

De vissoep is **helderder** _____ dan de soep van de dag.

Ze zijn alle drie een streling voor de tong.

HOOFDGERECHTEN

Kalkoenbrochette met dipsausje – Kipfilet – Varkenshaasje – Entrecote – Filet pur – Vispannetje – Tongrolletjes op Normandische wijze – Bouillabaisse met toast en rouille

Zoals u ziet, kunt u kiezen uit gerechten met vis of met vlees. Wat eet u het **liefst**?

Gaat uw voorkeur naar vis, of hebt u toch **liever** _____ een stukje vlees

op uw bord? U kiest en onze kok maakt het **graag** _____ voor u klaar!

Wij garanderen u dat zowel het vlees als de vis zal smelten als boter op je tong.

DESSERTEN

Duo van chocolademousse – Chocolade moelleux – Crème brûlée – Appeltaartje – Coupe Vanille – Coupe Mokka – Coupe Advocaat – Kinderijsje

De keuze voor het juiste dessert is niet **gemakkelijk**. Het **gemakkelijkst** _____

zou zijn als er maar één dessert op de kaart stond. Met een beperking van twee

desserts zou het misschien ook al **gemakkelijker** _____ zijn.

Gaat u voor chocolade of ijs?

- Gebruik in elke tekst de drie trappen van vergelijking.
- Kies een woord uit het kader en vul de reacties van de klanten aan.

snel – stijlvol – beperkt – groot – vriendelijk

Wij vonden de prijs-kwaliteitverhouding niet helemaal op orde. Wij hadden ons verheugd op het feit dat er ook Indiaas geserveerd werd. Dat aanbod was zeer

beperkt..... De keuze op de vleeskaart was nog beperkter.....

Ook bij een ander buffet zag ik dat de keuze in het vlees het beperktst..... was.

Wij hebben bij betere wokrestaurants geeten. 😞

Het eten was prima! De algemene indruk was ook prima: vriendelijk.....

personeel. De kok was vriendelijker..... dan de ober. De sommelier was het

vriendelijkst..... Hij kon aan onze tafel dan ook een van de duurdere flessen wijn

verkopen. Ruime keuze en assortiment. Dus wij komen zeker nog een keertje terug. 🍷

We zijn hier met een grote..... groep van het werk geweest.

In één woord: super! Aan de andere kant van de zaal zat een groep die nog

groter..... was dan de onze. Het restaurant is voorzien van een extra

verdieping. Daar kunnen ze de grootste..... groepen plaatsen. Er is plaats voor

groepen tot 30 personen. Top! 👍 👍 👍

7.3

7

- Maak een tekst van twee of drie zinnen bij de foto.
- Gebruik de trappen van vergelijking.

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

Dit sapje is zo zoet. Het is zoeter dan een appelsien.

Het is het zoetste sapje dat je ooit dronk.

Thema 5 Actie Feest(k)neus

Les 1 Proost! p. 4

Les 2 Het Huis van het Kind p. 7

Les 4 Op weekend bij Jonas p. 11

Herhalingsles 1 Weeroefeningen p. 14

Herhalingsles 1 Meeroefeningen p. 17

Les 7 Nu of vroeger? p. 19

Herhalingsles 2 Weeroefeningen p. 24

Herhalingsles 2 Meeroefeningen p. 27

Thema 6 Op je gezondheid

Les 1 Gezonde voeding of toch niet? p. 30

Les 2 Woorden (w)eten p. 37

Les 3 Dat past! p. 42

Les 4 Mannelijk, vrouwelijk of onzijdig? p. 44

Herhalingsles 1 Weeroefeningen p. 46

Herhalingsles 1 Meeroefeningen p. 50

Les 6 Komen eten! p. 54

Les 7 Lekker, lekkerder, lekkerst p. 56

Les 10 Kinder-Kokkerellen-Kookboek p. 60

Herhalingsles 2 Weeroefeningen p. 61

Herhalingsles 2 Meeroefeningen p. 65

**Dorien Masschelein
Griet Versmissen
Elke Verdoodt
Jona Hebbrecht**

ISBN 978-90-301-7337-3

9 789030 173373